

Forskerforbundet: Arbeidsprogram 2025–2027

Vedtatt av Forskerforbundets Representantskap 19.–20.11.2024

Innhold:

En framtidrettet kunnskapspolitikk	3
Prioritering 2025–2027	3
Styrket forskningsinnsats.....	3
Internasjonalt samarbeid	4
Akademisk frihet.....	4
Utdanningskvalitet	4
Et attraktivt arbeidsliv for kunnskapsarbeidere	5
Prioritering 2025–2027	5
Lønn	5
Arbeidstid	5
Midlertidighet.....	5
Kompetanseheving og karriereutvikling	6
Arbeidsmiljø	6
Demokrati og medbestemmelse	7
Prioritering 2025–2027	7
Styrket medbestemmelse og medvirkning	7
Ytringsklima.....	7
Økt organisasjonsgrad.....	7
Organisasjonsutvikling.....	8
Allianser og internasjonalt samarbeid	8

Arbeidsprogrammet angir Forskerforbundets overordnede mål og prioriteringer for perioden 2025–2027.

Forskerforbundet skal arbeide for

- rammevilkår som ivaretar bredden i forskningen, sikrer akademisk frihet, forskningsbasert høyere utdanning, kunnskapsbasert forvaltning og bidrar til langsiktighet, stabilitet og kvalitet i hele kunnskapssektoren.
- høy verdsetting av kunnskapsarbeidere gjennom å styrke våre medlemmers lønns- og arbeidsvilkår.
- styrking og videreutvikling av arbeidsplassdemokratiet og medbestemmelsen i hele kunnskapssektoren.

En framtidsrettet kunnskapspolitikk

Forskerforbundets mål er et demokratisk og bærekraftig velferdssamfunn, der forskning og kunnskap er sentrale byggesteiner i samfunnsutviklingen. Gjennom kunnskap legges grunnlaget for et stabilt og demokratisk samfunn. Forskningsbasert kunnskap er avgjørende for utvikling av velferdstjenestene, god offentlig forvaltning og et framtidsrettet næringsliv. Investering i forskning er også en investering i samfunnsberedskap. Utdanningsinstitusjonene og kulturinstitusjoner som museum og bibliotek, er viktige dannelsesarenaer som bidrar til aktive og kritisk tenkende innbyggere. Det er derfor et mål å øke forståelsen for forskningens betydning, og å sikre gode vilkår for høyere utdanning, forskning og formidling.

FNs bærekraftsmål for 2030 synliggjør behovet for helhetstenkning og handlekraft i møte med samfunnsutfordringer globalt, nasjonalt og lokalt. Forskere og kunnskapsarbeidere skal derfor bidra med kunnskap til en samfunnsutvikling i tråd med naturens og jordas bæreevne. Forskere og kunnskapsarbeidere har et særlig ansvar for å bidra til en opplyst offentlig samtale ved å stille spørsmål ved etablerte sannheter.

Prioritering 2025–2027

Forskerforbundet skal arbeide for rammevilkår som ivaretar bredden i forskningen, sikrer akademisk frihet, forskningsbasert høyere utdanning, kunnskapsbasert forvaltning, og bidrar til langsiktighet, stabilitet og kvalitet i hele kunnskapssektoren.

Styrket forskningsinnsats

Stabile og langsiktige rammebetingelser for forsknings- og utviklingsarbeid er en nødvendig betingelse for forsknings- og innovasjonsevnen. Forskerforbundet skal arbeide for å styrke den nasjonale forskningsinnsatsen og sikre en god balanse mellom grunnforskning og anvendt forskning. Økt forskningsinnsats og bedre rammebetingelser skal omfatte hele den forskningsutførende sektoren. Digitale løsninger og ny teknologi griper inn i og endrer både arbeidsoppgavene og måten kunnskapsarbeidere jobber på. For å kunne dra nytte av de nye muligheter dette åpner for, må virksomhetene tilføres ressurser til infrastruktur, brukerstyrt tjenesteutvikling og opplæring i ny teknologi.

Internasjonalt samarbeid

Internasjonalt kunnskapssamarbeid er helt sentralt for forskning og høyere utdanning. Internasjonaliseringen har vært avgjørende for å bygge ledende kunnskapsmiljøer og løse globale utfordringer. Forskerforbundet arbeider for et styrket internasjonalt utdannings- og forskningssamarbeid.

Akademisk frihet

Kunnskapssektoren skal være en sektor hvor meninger brytes innenfor rammen av et godt og åpent ytringsklima. Tilliten til forskning er avhengig av at forskerne har akademisk frihet, og at forskningsresultater kontinuerlig blir gjenstand for kritisk prøving fra andre forskere. I stadig flere land anses forskning som så truende at den akademiske friheten blir innskrenket, og enkeltforskere opplever seg kneblet eller forfulgt. Også i Norge er det tendenser og trender som setter den akademiske friheten i forskning og høyere utdanning under press.

Forskerforbundet arbeider for å sikre den akademiske friheten i forskning og høyere utdanning, og mener at den akademiske friheten må grunnlovsfestes. Akademisk frihet, forskningskvalitet og de ansattes opphavsrettigheter må ivaretas i overgangen til åpen vitenskap.

Utdanningskvalitet

Forskningsbasert undervisning, faglig bredde og langsiktig og stabil finansiering er avgjørende for kvaliteten i høyere utdanning. Forskerforbundet vil arbeide for styringssystemer og finansieringsordninger som ivaretar alle disse aspektene. En stadig mer mangfoldig studentpopulasjon samt krav og forventninger om økt fleksibilitet i utdanningstilbudet, krever sterk satsing på både infrastruktur og menneskelige ressurser. Institusjonenes administrasjon har en sentral rolle i tilrettelegging for studenter og den faglige aktiviteten. Forskerforbundet skal arbeide for å styrke og videreutvikle den profesjonelle fagstøtten. Institusjonene må sikres tilstrekkelig med ressurser slik at ansatte kontinuerlig kan utvikle undervisning av høy kvalitet.

Lik rett til utdanning må fortsatt være et grunnleggende prinsipp i norsk høyere utdanning. Forskerforbundet skal arbeide for en studiefinansiering som gjør det mulig for studentene å studere på heltid, og som gir dem som fullfører høyere utdanning rett til å avskrive en del av studielånet.

Et attraktivt arbeidsliv for kunnskapsarbeidere

Forskerforbundets mål er en kunnskapssektor med lønns- og arbeidsvilkår som rekrutterer, utvikler og beholder kvalifiserte og motiverte kunnskapsarbeidere i konkurranse med alternative karrieremuligheter. Lønnsvilkårene skal både gjenspeile samfunnsbetydningen av oppgavene og at utdanning, kompetanse, ansvar, innsats og resultater skal lønne seg.

Det er et mål å sikre faglig utvikling, gode stillingsstrukturer og tydelige karriereløp i hele kunnskapssektoren. Forskningskompetanse må verdsettes også i virksomheter utenfor akademien.

Alle arbeidstakere skal sikres gode og trygge arbeidsforhold og et godt fysisk og psykisk arbeidsmiljø. Et helt sentralt mål er å få redusert andelen midlertidig ansatte i kunnskapssektoren til et minimum. Det er også et mål å få redusert det ufrivillige merarbeidet som ansatte i sektoren rapporterer om. Arbeidsoppgavene til ansatte i kunnskapssektoren skal kunne løses innenfor alminnelig arbeidstid, slik at det er mulig å balansere jobb og fritid i alle faser av livet.

Prioritering 2025–2027

Forskerforbundet skal arbeide for høy verdsetting av kunnskapsarbeidere gjennom å styrke våre medlemmers lønns- og arbeidsvilkår.

Lønn

Kollektive tariffoppgjør sentralt og lokalt er Forskerforbundets viktigste verktøy i lønnskampen. Forskerforbundet vil arbeide systematisk og målrettet for best mulig lønns- og arbeidsvilkår og god lønnsutvikling for våre medlemmer. Det innebærer blant annet videreutvikling av statistikk og relevant dokumentasjon som grunnlag for å bedre lønnsnivået og lønnsutviklingen til medlemmene. Forskerforbundet arbeider for at offentlig ansatte kunnskapsarbeidere sikres en lønnsutvikling på nivå med andre høyt utdannede. Ansatte i private virksomheter skal få ta del i det økonomiske overskuddet i virksomhetene. Vilkårene for stipendiater og postdoktorer skal være så gode at disse stillingene blir attraktive.

Arbeidstid

Forskerforbundet arbeider for en arbeidshverdag for medlemmene der det er godt samsvar mellom oppgaver og arbeidstid. I forskningsutførende virksomheter må de ansatte sikres sammenhengende tid til forsknings- og utviklingsarbeid. Arbeidsgivere må ta ansvar for nødvendig oversikt over den totale arbeidsbelastningen. De ansatte må sikres kompensasjon for pålagt ekstraarbeid. Medlemsgruppene som har en arbeidsdag styrt av arbeidsplaner, skal ha realistiske arbeidsplaner slik at pålagte oppgaver kan utføres innenfor normal arbeidstid.

Midlertidighet

Forskerforbundet skal fortsette å kartlegge omfanget av midlertidighet, og øve press på myndigheter og arbeidsgivere for å redusere andelen. Forskere som i all hovedsak henter inn egen finansiering, har rett på samme trygghet i arbeidsforholdet som andre arbeidstakere. Usikkerhet knyttet til eksternt finansierte aktiviteter må bæres av institusjonene, ikke den enkelte ansatte. Forskerforbundet skal arbeide på bred front for å sikre at midlertidigheten i kunnskapssektoren minst reduseres til nivået i arbeidslivet for øvrig, og arbeide for en holdningsendring i virksomheter med høy midlertidighet, slik at arbeidsgivere på alle nivåer følger intensjonene i lovverket. Forskerforbundet er skeptisk til innstegsstillingen og har mer tro på utlysning av faste vitenskapelige stillinger.

Kompetanseheving og karriereutvikling

Høy endringstakt, ny teknologi og stadige omstillinger i arbeidslivet øker behovet for kontinuerlig kompetanseutvikling. Forskerforbundets medlemmer arbeider i kunnskapsintensive virksomheter, hvor det er avgjørende at de ansatte får tilgang til kompetanseheving gjennom hele sitt yrkesaktive liv. De ansattes interesser og medbestemmelse må ivaretas i digitaliseringsprosesser og ved innføring av kunstig intelligens. Forskerforbundet skal arbeide for gode systemer for etter- og videreutdanning og uttelling for kompetanseheving både i form av lønn og karrieremuligheter.

Det bør etableres stillingsstrukturer og mulighet for karriereutvikling basert på kompetanse og kjente kriterier for opprykk i alle sektorer.

Arbeidsmiljø

Forskerforbundet arbeider for et inkluderende arbeidsmiljø med respekt for likestilling og mangfold. Diskriminering, forskjellsbehandling og alle former for trakassering må forebygges. Det er viktig at virksomhetene i kunnskapssektoren etablerer strategier for kjønnsbalanse i alle stillinger, og for rekruttering av etniske minoriteter og personer med nedsatt funksjonsnivå.

For å sikre et godt arbeidsmiljø og god utførelse av arbeidet, er det nødvendig med en funksjonell arbeidsplassutforming som er tilpasset arbeidsoppgavene og den enkelte ansattes behov. Ansatte må sikres medbestemmelse i prosessene for å få gode og bærekraftige løsninger i forbindelse med nybygg, innføring av ny infrastruktur og arbeidsplassutforming.

Demokrati og medbestemmelse

Forskerforbundets mål er et demokratisk arbeidsliv med forpliktende partssamarbeid og en høy andel fagorganiserte som deltar i beslutningsprosesser på egen arbeidsplass. Det er et mål å styrke den reelle medbestemmelsen, som blir utfordret av stadige omstillinger, effektivitetskrav og styrings- og ledelsesmodeller som verken gir tid eller rom for riktig involvering av de tillitsvalgte. Medbestemmelsen bidrar til bedre løsninger for de ansatte og virksomhetene. Lokale tillitsvalgte på arbeidsplassene er en forutsetning for at den norske modellen med medbestemmelse og partssamarbeid skal fungere i praksis.

For å sikre og opprettholde den norske modellens legitimitet er det et mål å opprettholde, og øke organisasjonsgraden i norsk arbeidsliv.

Arbeidet for et anstendig og demokratisk arbeidsliv må strekke seg ut over egne landegrenser. Globaliseringen binder arbeidslivet sammen på tvers av land. Det er et mål å styrke det internasjonale fagforeningsarbeidet for å ivareta grunnleggende arbeidstakerrettigheter og fremme demokratisk utvikling globalt.

Prioritering 2025–2027

Forskerforbundet skal arbeide for å styrke og videreutvikle arbeidsplassdemokratiet og medbestemmelsen i hele kunnskapssektoren.

Styrket medbestemmelse og medvirkning

Forskerforbundet arbeider for å ivareta og styrke medbestemmelsen. Medbestemmelse etter avtaleverket må evalueres og videreutvikles på alle nivå. Forskerforbundet skal arbeide for å sikre tillitsvalgte gode rammebetingelser for å kunne utføre tillitsvervet. Det er behov for en mer tillitsbasert styring av kunnskapssektoren med reell medbestemmelse og medvirkning, mindre rapportering og økt faglig handlingsrom. Tillitsbasert ledelse og organisering krever partssamarbeid med aktiv og god involvering av tillitsvalgte. Forskerforbundet vil sikre medlemmenes innflytelse over egne arbeidsoppgaver og arbeidshverdag. Ved universitetene og høyskolene skal kollegiale organer opprettes eller opprettholdes på alle nivåer, og institusjonene må selv kunne avgjøre om faglige ledere skal velges eller ansettes.

Ytringsklima

Forskerforbundet skal arbeide for et godt ytringsklima på den enkelte arbeidsplassen i hele kunnskapssektoren. De ansattes ytringsfrihet må sikres, ikke bare gjennom lovgivning, men også gjennom opplæring og et aktivt samarbeid mellom tillitsvalgte og ledelsen.

Økt organisasjonsgrad

Den norske modellen skal ivaretas og videreutvikles gjennom høy organisasjonsgrad og et kompetent tillitsvalgtapparat. Det innebærer at Forskerforbundet må styrke medlemsrekrutteringen. Det kreves ekstra innsats for å rekruttere og ivareta ansatte med utenlandsk bakgrunn. Forskerforbundet må bidra til å heve kunnskapen om norsk arbeidsliv, den norske arbeidslivsmodellen og egne arbeidstakerrettigheter i denne gruppen.

Organisasjonsutvikling

En effektiv og slagkraftig organisasjon fordrer at de sentrale nivåene, lokallagene, de fagpolitiske foreningene og studentforeningen trekker mot de samme målene, og at man i nært samarbeid bidrar til å fremme medlemmenes interesser. Forskerforbundet skal arbeide for økt anerkjennelse av rollen som tillitsvalgt og legge til rette for god rekruttering til vervet. Støtten til de tillitsvalgte og tillitsvalgtopplæringen skal holde høy kvalitet og ivareta bredden av medlemsgrupper og oppgaver.

Allianser og internasjonalt samarbeid

Det politiske påvirkningsarbeidet skal styrkes gjennom alliansebygging og samarbeid med andre aktører. Et anstendig arbeidsliv er et av FNs bærekraftsmål, og innebærer at arbeidstakerrettigheter må sikres og ivaretas både nasjonalt og internasjonalt. Gjennom samarbeidet i Unio og samarbeidet med nordiske søsterorganisasjoner og Education International, vil Forskerforbundet aktivt arbeide for et anstendig arbeidsliv, likestilling og mangfold, en kunnskapsbasert bærekraftig samfunnsutvikling og sosial trygghet.